

Са представљања књиге Љуба К. Мачића “Грбаљ у старим ћириличним документима”: импозантан истраживачки и издавачки подухват

Књига Љуба К. Мачића „Грбаљ у старим ћириличним документима” импозантан је и хвале вриједан истраживачки и издавачки подухват, оцијенио је др Будимир Алексић.

Др Алексић је прекјуче у каноници у Сутвари говорио на промоцији књиге у организацији которске невладине организације (НВО) “Луча”, којој су присуствовали и предсједници општина Тиват и Будва, Жељко Комненовић и Марко Царевић, конзул Републике Србије Зоран Дојчиновић и епископ будимљанско-никшићки Методије.

“Књига је настала као резултат ауторовог дугогодишњег истраживања архивске грађе о Грбљу у Историјском архиву у Котору. Истражујући грађу о Грбљу, аутор је установио да постоји велики број докумената писаних старом ћирилицом; у највећем броју писама грбаљских главара и старјешина упућених которским нотарима, провидурима и другим представницима власти. Осим тих докумената, постоје и друга ћирилична документа која се односе на Грбаљ, а писали су их представници сусједних мјеста и племена, свештена и друга лица. Ћирилични документи сабрани у овој књизи јасно свједоче о времену и мјесту настанка, пошиљаоцу и примаоцу документа, као и о проблемима Грбљана у прошлости”, казао је др Алексић.

Он је назначио да је књига занимљива, не само за стручњаке, који се баве историјом Грбља и старим ћириличним писмом, него и за лаике заинтересоване да знају што су били проблеми њихових предака које су проблематизовали пред окупационим властима, а саопштавали их и исказивали на свом ћириличном писму.

“Документа сабрана у овој књизи свједоче о томе како су Грбљани чували свој идентитет (национални и културни) и у најтежим временима. Нијесу се одрицали свог језика и писма јер су схватили стратешки значај ћирилице. Знали су да је ћирилично писмо свједочанство и потврда њиховог (као и укупног српског) историјског континуитета и постојања. То су знали и њихови сусједи, који су такође писали ћирилицом. Ћирилица је била прихватљива и легитимна и за окупационе власти тога времена у Котору. Они уважавају чињеницу да им се православни Грбљани обраћају на ћириличном писму, и не праве проблем због тога. Ова књига је плод ауторове велике љубави према научноистраживачком раду, према свом завичају и према историјској истини”, рекао је др Алексић.

Аутор књиге „Грбаљ у старим ћириличним документима”, Љубо Мачић, за Радио Котор каже да је истражујући дуги низ година у бројним архивима, сакупљао драгоцјену историјску грађу која се односи на Грбаљ.

“Од момента мог пензионисања, истраживао сам у Историјском архиву Котор, архиву Српске православне цркве, Которске бискупије и цетињским архивима. Читалачкој публици сам у овој књизи представио многе догађаје о животу, традицији, обичајима, језику и говору Грбљана, почевши од 1539. године, до 19. вијека. Посебна вриједност књиге је у томе што је састављена од оригиналних докумената који говоре о Грбљу и ауторовог превода са старе ћирилице. Тај процес, трајао је дуго и захтијевао велико стрпљење и псовећеност. Многима се допало што сам описао многе ствари о животу,

традицији, обичајима и језику и говору Грбљана од 1539. па до 19. вијека”, појашњава Мачић.

Један од најстаријих докумената је спис из фонда судско-нотарских записа, за тестамент Михне Новаковића из 1539. године који говори да оставилац Новаковић „продаје половину баштине сестри Прибислави и њеној дјеци, а другу половину оставља своме сестричићу”.

О језику Грбљана говоре захтјеви грбаљских кнежева провидурима да им дописе достављају на српском.

Тако се Нико Тујковић обраћа „пресвијетлomu и преузвишеному господину и господару Гаитану Молину, софрапровидуру од Котора и Арбаније, врху Новогa и Будве” и извјештава га да није схватио његову заповјед „јер добро знате да ми овамо не умијемо штит (читати) ни разумјет друго слово него српско”.

Књига се “осврће” и на честе сукобе које настоје да смире црногорски митрополити. То се види и из писма митрополита Василија, од 23. новембра 1759. (по старом календару), которском провидуру у коме га моли “да заповиједи поданицима да не задијевају Черногорце, да се ману опачина и да врате што су узели у пасану недјељу на риву которску женама цуцкијема”. У потпису: „Митрополит Черногордки и Приморски, Зетски и Скендеријски и трона Сербскога Егзарх Василии Петрович.”

Сукоби Грбљана са околним племенима били су чести, а о једном од њих (на Горажди) пише кнез Јово Тујковић делегату француске власти у Котору 27. јуна 1810.

До сукоба, пљачке, убистава и крвне освете често је долазило између Грбљана и Паштровића, а један ћирилички документ говори о мирењу између њих. Помиритељи су били поп Вук из Паштровића и Вуксанови синови из Грбља, чијег су оца убили Паштровци. Помирење је постигнуто 11. маја 1585. године.

У име издавача књиге “Грбаљ у старим ћириличним документима” присутне је поздравила предсједница Невладине организација “Луча” Котор, Нада Потпара.

Мачић је књигу поклатио свима који су присуствовали промоцији, а то ће, напомиње, бити лијепа пракса и приликом наредних промоција.

mitropolija.com